

Asia: VN/25733/2021-OKM-334

Lausuntopyyntö valtioneuvoston selontekoluonnokseksi - Uutta suuntaa Suomen digitaaliseen kompassiin

Tavoite 1 - Suomi kehittyy demokraattisena ja sivistyneenä yhteiskuntana digitalisoituvassa maailmassa.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

SAMOK pitää erinomaisena, että sivistys on nostettu digikompassissa keskiöön. On tärkeää ymmärtää, että sivistys ei ole pelkkä väline "talouden uudistumisen dynamiikalle", vaan sillä on itseisarvo kriittisesti ajattelevien, osallistuvien ja hyvinvoivien kansalaisten kasvattajana.

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

SAMOK pitää perusteltuna digitaalisen sivistyksen rakentumista tiedollisista, eettisistä ja yhteiskunnallisista valmiuksista. SAMOK kuitenkin kannustaa media- ja tekoälylukutaidon huomioon ottamista kaikkien näiden valmiuksien osana sekä korkeakoulutuksen ja jatkuvan oppimisen roolia niiden kehittämisessä. Tämä lisäisi myös mainittua henkistä kriisinkestävyyttä, sillä vain yhtäläisillä valmiuksilla kehittää kriittistä ajattelua koulutuksen kautta väestön jaettu digitaalinen sivistys saadaan varmistettua pitkäjänteisesti.

Tavoite 2 - Yhteiskunnan toimijoiden kyky omaksua ja soveltaa uusia ja kehittyviä teknologioita kestävästi ja tuottavasti on vahva.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

SAMOK pitää tavoitetta perusteltuna, sillä se tunnistaa teknologisen murroksen hyödyntämisen keskeiset edellytykset. SAMOK pitää kuitenkin tärkeänä, että yksinomaisen tuottavuuden korostamisen sijaan teknologioiden omaksumista tarkasteltaisiin jatkossa laajemmin niiden yhteiskunnallisten vaikutusten, kuten osallisuuden ja yhdenvertaisen osaamisen kehittämisen näkökulmasta.

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Avaintuloksissa 1 ja 3 tulisi tunnistaa selkeämmin opiskelijat omana erityisryhmänään. Digitaalisten ympäristöjen on tuettava opiskelijoiden mielenterveyttä ja yhteisöllisyyttä, ei vain tehostettava suorituksia. Lisäksi yhdenvertaisen osallistumisen turvaamiseksi on tärkeää varmistaa, että opiskelijoille taataan maksuton ja yhdenvertainen pääsy opintojen edellyttämiin edistyneisiin digi- ja tekoälytyökaluihin. Varallisuus ei saisi muodostua esteeksi media- ja tekoälylukutaidon kehittymiselle digitalisaatiokehityksen vaikutuksesta.

Tavoite 3 - Suomi on edelläkävijä digiosaamisessa ja teknologia-alan kehityksessä.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

SAMOK pitää tavoitetta ja muotoilua perusteltuna.

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

1 kyllä, täysin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

SAMOK pitää kiitettävänä, että avaintuloksissa on huomioitu veto- ja pitovoima kansainvälisille osaajille sekä osaamistarpeiden huomioiminen koulutuksessa ja tutkimuksessa. Tavoitteen saavuttamisessa SAMOK puoltaa työelämän ja koulutuksen välistä yhteistyötä muuttuvien osaamistarpeiden tunnistamisessa, jotta koulutuksen sisällöt voivat päivittyä teknologiakehityksen mukana.

Tavoite 1 - Datan saatavuus ja laatu sekä datanhallinnan infrastruktuuri tukevat yritysten arvonluontia ja ratkaisujen skaalautuvuutta.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

Avaintulokseen 1 liittyy luonnoksessa tavoite nopeasti päivittyvistä modulaarisista oppimismahdollisuuksista. SAMOK pitää joustavuutta ja jatkuvaa oppimista tärkeinä.

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

1 kyllä, täysin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

SAMOK pitää avaintuloksia kattavina. SAMOK pitää kuitenkin tärkeänä varmistaa tulevaisuudessa, että opiskelijoilla ja korkeakouluilla on riittäviä mahdollisuuksia hyödyntää data-aineistoja, korkeakoulujen omistamaa laskentatehoa sekä muuta teknologiaa korkeakoulutuksen ja tutkimuksen tarpeiden mukaisesti.

Tavoite 2 - Tietoliikenneyhteydet ovat kattavat, turvalliset ja kestävät.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

SAMOK pitää tavoitetta perusteltuna. Turvalliset ja kestävät tietoliikenneyhteydet vahvistavat myös opiskelun ja tutkimuksen sujuvuutta ja opiskelijoiden oikeusturvaa.

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

SAMOK pitää avaintuloksia pääosin kattavina. Avaintulosta 1 voisi täydentää kotitalousten ja yritysten lisäksi korkeakouluilla. Opiskelijoiden ja korkeakoulujen mahdollisuuksilla hyödyntää tietoliikenneyhteyksiä taataan, että opiskelu on saavutettavissa myös etäyhteyksin toteutettavassa opetuksessa ja digitaalisissa oppimisympäristöissä ilman yksilöllisiä lisäkustannuksia. Tämä olisi johdonmukaista myös asuttujen alueiden tietoliikenneyhteyksiä koskevan EU-tavoitteen kannalta.

Tavoite 3 - Palvelin- ja laskentainfrastruktuurit ovat energiatehokkaita ja vastaavat julkisten palveluiden, yritysten ja tutkimuksen tarpeita.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

SAMOK pitää tavoitetta perusteltuna. SAMOK suosittelee tavoitteen toimeenpanossa korkeakoulujen ja tutkimusyhteistyön alueellisia tarpeiden huomiointia infrastruktuurin kehityksessä.

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

1 kyllä, täysin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

SAMOK pitää tavoitetta perusteltuina.

Tavoite 1 - Digitalisaatio ja dataperustainen arvonluonti etenee yrityksissä.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

SAMOK pitää tavoitteita perusteltuina. Tavoitteen osalta on tärkeää tunnistaa koulutus- ja tutkimusjärjestelmän yhteys yritysten uudistumiskykyyn.

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

1 kyllä, täysin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

SAMOK pitää avaintuloksia kattavina. Erityisesti TKI-infrastruktuurien kehittäminen ja vahvemmat osaamiskeskittymät kansainvälisten yhteistyökumppanien ja investointien houkuttelemiseksi ovat tärkeitä. Ammattikorkeakouluilla ja opiskelijoita osallistavalla TKI-toiminnalla on keskeinen osa yritysten välisen yhteistyön kautta yritysten uudistumiskyvyn kehittämisessä soveltavan tutkimus- ja innovaatiotyön kautta.

Tavoite 2 - Yritysten tuottavuus ja kilpailukyky paranee uusien teknologioiden onnistuneen käyttöönoton myötä.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

SAMOK pitää tavoitetta perusteltuina.

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

SAMOK pitää avaintuloksia pääosin kattavina, erityisesti yritysten, tutkimuslaitosten ja korkeakoulujen välisen yhteistyön vahvistamisen osalta. SAMOK kuitenkin suosittelee avaintuloksen 2 täydentämistä sen osalta, miten opiskelijoiden osallistamista TKI-yhteistyöhön voidaan laajentaa niin osana opetusta kuin yhteistyössä tehtyjen opinnäytetöiden sekä hankkeiden kautta.

Opiskelijoilla on merkittävä potentiaali TKI-yhteistyössä, sillä uusien asiakkuuksien ja liiketoimintamahdollisuuksien lisäksi he edustavat yritysten tulevaisuuden osaamista varmistuen teknologiamurroksen vaatiman päivittyneen osaamistarpeen elinkeinoelämälle myös alueellisesti.

Tavoite 1 - Digitaaliset julkiset palvelut toimivat yhteentoimivina palvelukokonaisuuksina mahdollistaen sujuvan asioinnin ja korkean tuottavuuden.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

SAMOK pitää tavoitetta perusteltuna. Palvelukokonaisuuksia kehittäessä myös opiskelijoiden digitaaliset julkiset palvelut, kuten opintotietojärjestelmät, on tärkeää tunnistaa osana palvelutarjontaa. SAMOK kannattaa digitaalisten palvelujen saatavuutta suomen-, ruotsin- ja englannin kielellä sekä saavutettavuuden ja esteettömyyden huomioimista palvelukehityksessä myös opiskelijoiden edustaman käyttäjäryhmän osalta.

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Avaintuloksessa 1 opiskelijaksi tuleminen ja opintojen suorittaminen tulisi tunnistaa yhdeksi keskeiseksi elämäntapahtumaksi. Tällä hetkellä opiskelijan tiedot eivät liiku sujuvasti korkeakoulujen, Kelan, YTHS:n ja TE-palveluiden välillä, mikä aiheuttaa opiskelijoille merkittävää hallinnollista taakkaa ja byrokratialoukkua. Digikompassin toimeenpanossa on hyvä huomioida opiskelijan palvelupolkujen automaatio ja saumaton tiedonsiirto viranomaisten ja toimijoiden välillä, jotta opiskelijan vastuuta tiedon välittämisessä organisaatioiden välillä voidaan keventää.

Tavoite 2 - Julkinen hallinto hallitsee yhteiskunnan keskeisten toimintojen datan, teknologian ja infrastruktuurit turvallisesti, luotettavasti ja kustannustehokkaasti varmistuen yhteiskunnan toimivuuden kaikissa tilanteissa.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

SAMOK pitää tavoitetta perusteltuna.

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

1 kyllä, täysin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

SAMOK pitää avaintuloksia perusteltuna.

Tavoite 3 - Julkinen hallinto toimii tuottavasti tekoälyä sekä uusia digiteknologioita hyödyntäen.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

SAMOK pitää tavoitetta perusteltuna.

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

1 kyllä, täysin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

SAMOK pitää avaintuloksia perusteltuina.

Poikkihallinnollinen johtaminen ja yhteistyö

Ovatko siinä esitetyt digitalisaation johtamisen ja yhteistyön periaatteet perusteltuja osia osana Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

SAMOK pitää poikkihallinnollisen yhteistyön vahvistamista perusteltuna, mutta kannustaa korkeakoulujen ja opiskelijoiden tunnistamiseen vahvemmin toimijoina yhteistyössä sekä TKI-toimijoina että palvelukokonaisuuksien käyttäjinä.

Digikompassin tavoitteiden ja avaintulosten kokonaisuus

Puuttuuko digikompassin tavoitteista ja avaintuloksista yleisesti jotain olennaista? Tulisiko jokin osa alue priorisoida tai poispriorisoida?

SAMOK pitää tavoitteiden ja avaintulosten kokonaisuutta pääosin perusteltuna ja kattavana. SAMOK korostaa kuitenkin opiskelijoiden asemaa digitaalisten palvelujen käyttäjäryhmänä sekä teknologiamurroksen vaatimien osaamisedellytysten ja yritysten uudistumiskyvyn mahdollistajina.

Tuloksellisuuden seuranta ja vaikuttavuuden arviointi

Mitä mittareita tunnistatte tavoitteiden ja avaintulosten etenemisen mittaamiseen?

SAMOK näkee, että osaamisen ja osallisuuden mittareissa tulisi seurata suoritettujen teknologiaopintojen lisäksi kansalaisten ja opiskelijoiden kokemaa digihyvinvointia ja digitaalista ergonomiaa sekä digitaalisten palvelujen ja työkalujen saavutettavuutta.

Miten digikompassin vaikuttavuutta tulisi Suomen tasolla mitata?

Digikompassin vaikuttavuutta tulee mitata ensisijaisesti sillä, miten digitalisaatio aidosti lisää ihmisten ja opiskelijoiden hyvinvointia, yhdenvertaisuutta ja palveluiden saavutettavuutta. Tuottavuushyötyjen rinnalla tulee arvioida sitä, kuinka monella on tosiasiallinen ja varallisuudesta riippumaton pääsy kehittyviin digi- ja tekoälytyökaluihin.

Toimintaympäristön kuvaus

Geopoliittinen ja taloudellinen toimintaympäristö

-

Turvallisuus ja resilienssi

-

Kriittiset teknologiat ja innovaatiot

-

Hyvinvointi ja yhteiskunnalliset muutokset

-

Digitalisaation ja datatalouden sääntely

-

Yhteistyö ja yhteentoimivuus

-

Uudet teemat

Tekoäly

-

Turvallisuus

-

Hyvinvointi

-

Yhteistyö ja yhteentoimivuus

-

Digikompassin kokonaisuus

Miten arvioisit digikompassia kokonaisuutena?

SAMOK näkee että digitaalinen kompassi on suunnaltaan oikea ja huomioiduilta osa-alueiltaan kattava. Onnistunut digitalisaatio korkeakouluissa ja yhteiskunnassa vaatii kuitenkin sitä, että laitteiden, ohjelmistojen (kuten tekoälymallien) ja digitaalisten oppimisympäristöjen tulee olla saavutettavissa yhdenvertaisesti osana koulutusta ja jatkuvaa oppimista.

Muut kommentit

Mikäli kommentti ei sovellu lomakkeen muihin asiakohtiin, voit jättää sen tähän.

SAMOK näkee, että digitalisoituvan yhteiskunnan vahvuus on pitkälti kiinni tulevaisuuden osaajista. Opiskelijoilla on täten avainasema tulevaisuuden työelämän digiratkaisujen rakentamisessa. Jotta voimme vastata digitaalisen kompassin tavoitteisiin, opiskelijoiden osaamiseen ja korkeakoulujen opetukseen on investoitava pitkäjänteisesti. Yhdenvertaisilla oppimismahdollisuuksilla, saavutettavilla moderneilla työvälineillä ja laadukkaalla ohjauksella saadaan taattua käytännön osaamis pohjaa, jonka varaan kestävä digitalisaatio rakentuu.

Leppämäki Samuli
Suomen opiskelijakuntien liitto - SAMOK ry